Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

# ภาวะผู้นำการจัดการเชิงพุทธที่มีต่อสังคมในยุคไทยแลนด์ 4.0

# Leadership in Buddhist Management skills in the Workplace Sociology and Religion in Thailand 4.0

เอกมงคล เพ็ชรวงษ์ (aekmongkol phetchawong)*
พระมหานพรักษ์ ขันติโสภโณ (Phramaha Nopparak Namuang)**
พระครูโสภณวีรานุวัตร (Phrakhrusophonweeranuwat)***
พระครูสุวรรณจันทนิวิฐ (Phrakhrusuwanchanthaniwit)****

**บทคัดย่อ**

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมนุษย์มีหลักการศึกษาเรียนรู้ ผู้นำเมื่อมีการศึกษาเรียนรู้ก็มีการพัฒนาขึ้นมาเลื่อยๆตั้งแต่ผู้นำครอบครัว ผู้นำชุมชน ผู้นำประเทศ ผู้นำโลก ประกอบไปด้วยผู้นำทางด้านบุคคล ผู้นำทางด้านการงาน ผู้นำทางด้านการเงิน ผู้นำนำด้านทรัพยากร และผู้นำแต่ละฝ่ายก็มีหน้าที่ของตนเช่น บิดา มารดาก็มีหน้าที่เลี้ยงและดูแลบุตรตลอดจนสั่งสอนให้บุตรเป็นคนดี ครูอาจารย์มีหน้าที่สั่งสอนอบรมศิษย์ ให้มีความรู้และนำไปปฏิบัติพัฒนาแก้ปัญหาของสังคม ตลอดจนประเทศชาติ บ้านเมือง อีกทั้งผู้นำด้านการงานในหน่วยงานในองค์การ องค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมไปถึงหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ

ปัจจุบันนี้สังคมคมโลกมีการแข่งขันกันอย่างมากโดยเฉพาะด้านผู้นำด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงอย่างมาก ผู้นำได้นำทฤษฎีเก่าและทฤษฎีใหผม่มาประยุกต์ เป็นหลักนวัตกรรมในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนประเทศชาติบ้านเมืองตลอดจนพระพุทธศาสนาให้เจริญก้าวหน้ามีการบริหารจัดการทั้งภาครัฐและเอกชนทางด้านการเมือง การปกครอง การศึกษา การเกษตร การพาณิชย์ การอุตสาหกรรม ตลอดจนศิลป์วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม จารีต ประเพณี จากรูปแบบเดิม ผู้คิด ผู้ทำ ผู้นำบริหารจัดการพัฒนาให้เป็นรูปแบบใหม่ที่ทันสมัยตามยุคการพัฒนานวัตกรรม ไทยแลนด์ 4.0

---

* ผู้แต่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ,.วัดป่าเลไลย์กวรวิหาร สุพรรณบุรี Faculty of Social Science Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Academic Services Unit. Wat Pa Lelai Worawihan. Muang Distric Suphanburi Province. 72160 โทร.094-5535366 ,e-mail aekmong123@hotmail.com

** ผู้ร่วมบทความ อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดสุพรรณบุรี. 72160. Faculty of Social Science Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Academic Services Unit. Wat Pa Lelai Worawihan. Muang Distric Suphanburi Province.72160. e-mail nopparak 03 @ hotmail.com.: โทร. ๐๖ – ๒๕๒๘ – ๙๙๕๑

*** ผู้ร่วมบทความ อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ สถาบันวิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ,.วัดป่าเลไลย์กวรวิหาร สุพรรณบุรี,ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดป่าเลไลย์กวรวิหาร จังหวัดสุพรรณบุรีโทร.092-5909595 email:2555ido@gmail.com

**** ผู้ร่วมบทความ อาจารย์พิเศษสาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธวิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ,.วัดป่าเลไลย์กวรวิหาร สุพรรณบุรี: วัดองค์พระ โทร. 089 -521 3475 อิเมลล์ juntaniwit1325@gmail.com

**คำสำคัญ :** “ภาวะผู้นำเชิงพุทธ” “สังคมยุคไทยแลนด์ 4.0”

**Abstract**

Furthermore, so long as capitalism remains the dominant world economic system, there is no reason for the situation of developed and underdeveloped countries to change. Underdevelopment is not a temporary condition, as had been thought in the past, but is a permanent condition. In fact, if the present world system does not change we can expect the core to become more powerful and the periphery weaker in the future. **Rather than "catching up" to the developed countries, most currently underdeveloped countries will fall farther behind.** Community leadership, Country leadership, World leadership are usually composed with more group combined together as Financial leadership, Human resource leadership. They are separated individuals apart at all times as Father, Mother as parenthood, they have a duty of care; they look after and take responsibility for their children. Teachers **have a duty to** ensure that students are not injured whilst **they** are in their care.• Duty-based ethics teaches that some acts are right or wrong because of the sorts of things they are, teachers have to pay a duty on the value of their students. All students can have a lesson learn and bring their knowledge to develop a country that their living with.

There is a core area (usually the capital) which dominates and exploits the periphery (interior) of the country. The nation's centers of economic, political, cultural, and military power are found in the national core, and the core's power and wealth grows more rapidly than that of the interior as a result of contacts and interactions between the two areas. The urban sector becomes increasingly powerful, while the rural sector becomes increasingly weaker. Resources flow from the periphery to the center. The core profits at the expense of the periphery as a result of the movement of products and resources. The passage of time does not bring a growing equality within the country, but rather brings about an increasing gap between life in the capital and that in the countryside. 8. In a sense, national leaders in the capital exploit the people for their own personal benefit and power. Consequently, these "national" leaders could really be conceptualized as agents of the international system. Their national power and prominence derive from their international contacts. It is they (the military, government officials, and commercial and financial leaders) who act as links between the Third World country and the world political and economic system. They direct the country's contacts with the world, and they direct those contacts in such a way that the world core benefits more than their own country, although they themselves clearly benefit at a personal

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

level. These national leaders may actually have more in common with their counterparts of Micro and Macro Economics, Religion: Buddhism, Foundations, History, Systems, Mythology & Practice, Politics, Education, Agriculture and Culture. Learning, Thinking and Doing; concerned for Science & Technology, they are two things as; it should be able to assess personal learning styles and capabilities, using a learning file in which to record progress; describe the main definitions of learning as a process, and the role played by memorizing, understanding and doing. Developing Leadership skills in the Workplace as Thailand 4.0

**Keyword:** “Leadership in Buddhist Management” “Society Thailand in Thailand, 4.0.”

**1. บทนำ**

ในยุคปัจจุบันนี้เป็นยุคการพัฒนาข้อมูลข่าวสารด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัยเรื่องส่งเสริมการเรียนรู้ด้านภาษา ศิลปะ วัฒนธรรม กฎระเบียบแบบแผน ประเพณี ซึ่งเป็นการรวมลักษณะทั้งทางโลกและทางธรรมเข้าด้วยกันโดยมีแผนวางไว้เป็นระบบตามขั้นตอนเรียกว่า ภาวะผู้นำยุคไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งแผนการที่วางไว้คือการพัฒนาตน การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม การพัฒนาประเทศชาติบ้านเมืองตลอดรวมไปถึงการพัฒนา (บ ว ร.)เข้าด้วยกัน คือ 1) การพัฒนาบ้านคือให้ประชาชนมีที่อยู่อาศัยไม่ต้องเป็นบุคคลเร่ล่อนจรจัด 2) การพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมให้เด็กมีความรู้ที่ทันสมัยด้านภาษาศิลปะวัฒนธรรมให้มีประสิทธิภาพ 3) การพัฒนาวัดส่งเสริมเรื่องการทำนุบำรุงศาสนสถาน ศาสนวัตถุ ศาสนบุคล ส่งเสริมให้ผู้ที่เป็นหลักของพระพุทธศาสนา ดังนั้นพุทธศาสนาจะทรงอยู่ได้ก็ต้องอาศัยพระภิกษุสงฆ์เป็นตัวเชื่อมคือต้องปฏิบัติตนให้เป็นเป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของพุทธศาสนิกชน บุคคลเหล่านี้ถือว่าเป็นภาวะผู้นำเชิงพุทธที่ต้องการพัฒนาตนสู่ความเป็นผู้นำ

การจัดการตน หรือการพัฒนาตน ต้องมี 1) **แสวงหาตน** คือ พยายามเสาะหาค้นหาให้พบให้ได้เพื่อที่จะเข้าใจคำว่า ตัวเราว่าตัวเรามีความรู้ สติปัญญา ความสามารถ ความเชี่ยวชาญด้านไหนมากน้อยเพียงใดในการที่ตนเองจะก้าวสู่ความเป็นผู้นำ **2) แสวงหาบุคคล** คือ พยายามเสาะหาค้นหาให้พบให้ได้ เพื่อที่จะเข้าใจคำว่า คนที่มีความรู้ สติปัญญา ความสามารถ ความเชี่ยวชาญด้านต่างๆให้รับผิดชอบในหน้าที่นั้นๆได้ **3) แสวงหางบประมาณ** คือ พยายามเสาะหาค้นหาให้พบว่า งบประมาณที่หาจุดวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายเพื่ออะไรจากใครที่ไหนจะหาได้อย่างไร **4) แสวงหาทรัพยากร** คือ ก็คือพยายามเสาะหาค้นหาให้พบให้ได้ เพื่อที่จะเข้าใจคำว่าทรัพยากรมีอะไรบ้าง จุดประสงค์ในการหาเพื่ออะไร **5) แสวงหางาน** คือ พยายามเสาะหาค้นหาให้พบให้ได้ เพื่อที่จะเข้าใจคำว่างานคือ สิ่งหรือกิจกรรมที่ทำ เนื่องด้วย หลักใหญ่ 3 ทาง ทางกาย ทางวาจา และทางใจ

ที่สำคัญหน้าที่หลักของภาวะผู้นำ ผู้นำต้องรู้จักการวางแผน จัดองค์กร จัดคนให้ทำหน้าที่รับผิดชอบงานในองค์กร ชี้นำสั่งการคนที่ปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบในองค์กรให้ปฏิบัติตาม ผู้นำต้องรู้จักควบคุมคนที่รับผิดชอบปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรให้ทำงานที่ได้รับมอบหมายให้งานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น และผู้นำต้องรู้จักการมองจุดแข็ง จุดอ่อน ของบุคคลในองค์กรที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานในหน้าที่นั้นๆ ที่ได้รับ

มอบหมาย นำมาประเมิน ถ้าผู้นำรู้จุดอ่อนของบุคคลในการรับผิดชอบปฏิบัติในหน้าที่หรืองานที่ทำให้ไม่มีประสิทธิภาพหรือมีประสิทธิภาพน้อย ผู้นำก็พยายามใช้โอกาสของปัญหาที่เกิดขึ้นนี้มาปรับปรุงแก้ไขในสิ่งที่เกิดปัญหา ให้ปัญหาที่เกิดหมดไป และนำจุดแข็งของบุคลผู้ปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบงานในองค์กรมาพัฒนาองค์กรให้เกิดมีประสิทธิภาพยิ่งๆขึ้นไป ส่วนด้านอื่นๆ ผู้นำก็ต้องพยามศึกษาเรียนรู้ทุกด้านโดยเฉพาะด้านทางการจัดการทางศาสนาทุกศาสนาสอนให้คนเป็นคนดีในที่นี้จะกล่าวเด็นไปทางการจัดการเชิงพุทธ เพื่อการพัฒนาตน ชุมชน และสังคมประเทศชาติ บ้านเมืองต่อไป

**2. การจัดการสู่ความเป็นผู้นำเชิงพุทธ**

**ความหมายของการจัดการ** จากการค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับ ความหมายของการจัดการที่มีผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความหมายไว้ดั้งนี้ ราชบัณฑิตยสถาน ได้กล่าวถึงความหมายของการจัดการ ไว้ว่า การทำความเจริญ การเปลี่ยนแปลงในทางเจริญขึ้น การคลี่คลายไปในทางที่ดี (ราชบัณฑิตยสถาน พจนานุกรม , 2546:779)

การจัดการ คือ ศิลปะในการใช้คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ ขององค์การและนอกองค์การเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ มีองค์ประกอบที่สำคัญ

1) การจัดการเป็นศิลปะในการใช้คนทำงาน

2) การจัดการต้องอาศัย ปัจจัย พื้นฐาน คือ คน เงิน และวัสดุอุปกรณ์

3) การจัดการเป็นการดำเนินงานของกลุ่มคน (สมคิด บางโม,2539:29) การจัดการ (Management) นิยมใช้ในภาคเอกชนหรือภาคธุรกิจซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อมุ่งแสวงหากำไร (Profits) หรือกำไรสูงสุด (Maximum Profits) สำหรับผลประโยชน์ที่จะตกแก่สาธารณะถือเป็นวัตถุประสงค์รองหรือเป็นผลพลอยได้ (By Product) เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงแตกต่างจากวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งหน่วยงานภาครัฐที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการสาธารณะทั้งหลาย (Public Services) แก่ประชาชน การบริหารภาครัฐทุกวันนี้หรืออาจเรียกว่า การบริหารจัดการ (Management Administration) เกี่ยวข้องกับภาคธุรกิจมากขึ้น เช่น การนำแนวคิดผู้บริหารสูงสุด หรือซีอีโอ (Chief Executive Officer) มาปรับใช้ในวงราชการ การบริหารราชการด้วยความรวดเร็ว การลดพิธีการที่ไม่จำเป็นการลดขั้นตอนการปฏิบัติราชการและการจูงใจด้วยการให้รางวัลตอบแทนเป็นต้นนอกเหนือจากการที่ภาครัฐได้เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนหรือภาคธุรกิจเข้ามารับสัมปทานจากภาครัฐ เช่นให้สัมปทานโทรศัพท์มือถือ การขนส่ง เหล้า บุหรี่ อย่างไรก็ดีภาคธุรกิจก็ได้ทำประโยชน์ให้แก่สาธารณะหรือประชาชนได้เช่นกัน เช่นจัดโครงการคืนกาไรให้สังคมด้วยการลดราคาสินค้า ขายสินค้าราคาถูก หรือการบริจาคเงินช่วยเหลือสังคมเป็นต้น (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ,2548:5.)

การจัดการสู่ความเป็นผู้นำเชิงพุทธที่ดีนั้น **พระธรรมปิฎก**กล่าวว่า องค์ประกอบในความเป็นผู้นำ คือ (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2545:5.1) ตัวผู้นำ จะต้องมีคุณสมบัติภายในของตนเองเป็นจุดเริ่ม และเป็นแกนกลางไว้ 2) ผู้ตามหรือผู้ร่วมไปด้วยโยงด้วย คุณสมบัติที่สัมพันธ์กับผู้ตาม หรือในพุทธศาสนาไม่นิยมใช้คำ ว่าผู้ตาม จะใช้คำว่า "ผู้ร่วมไปด้วย" 3) จุดหมาย โยงด้วยคุณสมบัติที่สัมพันธ์กับจุดหมาย เช่นจะต้องมี ความชัดเจนเข้าใจถ่องแท้และ แน่วแน่ในจุดหมาย เป็นต้น 4) หลักการและวิธีการ โยงด้วยคุณสมบัติ ที่สัมพันธ์กับหลักการและวิธีการที่จะทำให้สำเร็จผล บรรลุจุดหมาย 5) สิ่งที่จะทำ โยงด้วยคุณสมบัติ ที่สัมพันธ์กับสิ่งที่จะทำ 6)

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

สถานการณ์ โยงด้วยคุณสมบัติ ที่สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม หรือสิ่งที่จะประสบซึ่งอยู่ภายนอกว่า ทำอย่างไรจะผ่านไปได้ด้วยดี ในท่ามกลางสังคมสิ่งแวดล้อม หรือสิ่งที่ประสบ เช่น ปัญหา เป็นต้น

**3. แนวคิดภาวะผู้นำการจัดการเชิงพุทธที่มีต่อสังคมในยุคไทยแลนด์ 4.0**

พระพุทธศาสนากับการพัฒนาไทยแลนด์ 4.0 ประเทศไทย 4.0 หรือ Thailand 4.0 นับเป็นกระแสที่ได้รับการกล่าวถึง และวิเคราะห์ในแง่มุมต่าง ๆ อย่างมากมาย ทั้งนี้คงเนื่องมาจากเป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบายของรัฐบาล ที่จะขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่เป้าหมาย “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายที่จะเปลี่ยนเศรษฐกิจแบบเดิมไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมเมื่อมองถึงพัฒนาการของสังคมไทย ผ่านความเป็นประเทศไทย 1.0, 2.0 และ 3.0 ซึ่งถูกกำหนดแนวทางการพัฒนาด้วยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมาตั้งแต่พ.ศ.2504 จะพบว่าแม้ว่าในบางช่วงของแผนจะประสบความสำเร็จในการพัฒนาเช่นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในแผนฉบับแรกๆและการสร้างความเจริญเติบโตและรักษาอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องและมีเสถียรภาพในแผนฉบับที่ 6 – 7

ปัญหาที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งของการพัฒนาสังคมไทย ก็คือการพัฒนาคนให้มีศักยภาพในการที่จะพัฒนาประเทศจะเห็นได้ว่าในแผนฉบับที่ 8 เป็นต้นมา จะเน้นการพัฒนาที่มุ่งให้ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” และใช้เศรษฐกิจเป็นเครื่องมือช่วยพัฒนาคนให้มีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดีรวมทั้งการพัฒนาที่บูรณาการแบบองค์รวมเพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมเมื่อพิจารณาในแง่มุมของพระพุทธศาสนาในฐานะสถาบันหลักหนึ่งในสังคมไทย ที่ได้เข้ามามีบทบาทต่อการพัฒนาสังคมไทย ก็จะพบว่า ในอดีตพระพุทธศาสนาประสบความสำเร็จในการสร้างความอยู่ดีมีสุขให้กับสังคมไทย จนคนไทยมีลักษณะนิสัยที่เด่นชัด คือ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ชอบสนุกและชอบทำบุญ ซึ่งนับเป็นความวิเศษอย่างหนึ่งของวัฒนธรรมไทย ที่สามารถบูรณาการความสนุกกับแนวคิดทางพระพุทธศาสนาในเรื่องบุญเข้าด้วยกัน ดังปรากฏในประเพณีต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นงานบวชนาค งานแต่งงาน งานวันสงกรานต์ เป็นต้นต่อมา เมื่อสังคมไทยได้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาประเทศ โดยมุ่งการพัฒนาที่เน้นวัตถุตามแบบอย่างตะวันตก พระพุทธศาสนาก็เริ่มสูญเสียบทบาทที่มีต่อการพัฒนาประเทศอย่างที่เคยเป็นมา เนื่องจากสังคมไทยไปต้อนรับวัฒนธรรมตะวันตก สังคมไทยเริ่มมีปัญหามากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการรับเอาความเจริญก้าวหน้าแบบตะวันตกเข้ามา ทั้งนี้เพราะสังคมไทยไม่ได้มีภูมิหลังและรากฐานความเจริญทางสังคมอุตสาหกรรม และไม่มีวัฒนธรรมอุตสาหกรรมแบบตะวันตก ทำให้สังคมไทยมีสภาพที่นักวิชาการเรียกว่า “ทันสมัย

การพัฒนาสังคมไทยที่จะก้าวไปสู่การเป็น “ประเทศไทย 4.0 “ เพื่อพัฒนาประเทศให้มีศักยภาพเพื่อก้าวไปสู่การแข่งขันกับนานาชาติ หรือการที่จะก้าวไปสู่การเป็นผู้นำในเวทีโลก จึงจำเป็นที่จะต้องนำเอาหลักธรรมและแนวคิดทางพระพุทธศาสนามาปรับใช้ อย่างน้อยก็จะต้องปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมใหม่ โดยหันมาเน้นในการสร้างวัฒนธรรมแห่งความใฝ่รู้และสู้สิ่งที่ยาก ซึ่งวัฒนธรรมดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้นั้น ก็ด้วยการศึกษาหรือพัฒนาคนให้มีคุณภาพและศักยภาพนั่นเอง (ธนพล สมหวัง เว็บไซท์: สืบค้นเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2560)

ในพระพุทธศาสนามีแนวคิดเกี่ยวกับผู้นำ (พระครูสิริจันทนิวิฐ, 2549:22.) นั้น ซึ่งแนวคิดของการนำและภาวะผู้นำของ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้นอาจพิจารณาได้ว่า ในทางพระพุทธศาสนาพระพุทธองค์ทรงเป็นผู้นำ องค์การพระพุทธที่มีทั้งธรรมบารมี และทรงเป็นผู้นำที่ยึดธรรมเป็นหลักในการนำพาสมาชิกใน องค์การคือ เหล่าพระสาวกไปสู่แนวทางการหลุดพ้นจากทุกขทั้งปวง อันเป็นเป้าหมายสุดท้ายในทาง พระพุทธศาสนาได้อย่างยอดเยี่ยม โดยที่พระพุทธองค์ในฐานะผู้นำ ได้ทรงเลือกใช้หลักในการนำและ ภาวะผู้นำของพระพุทธองค์ในเรื่องราวต่างๆ ตามโอกาส บุคคล สถานที่ และสถานการณ์ที่ หลากหลายลักษณะ ยกตัวอย่างเช่น การเปิดโอกาสให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน การมี ส่วนร่วมในการตัดสินใจ การให้ความสำคัญระหว่างคนและงานอย่างเท่าเทียมกัน การสร้างแรงจูงใจ การกระตุ้นให้ดำเนินกิจกรรมในการปฏิบัติอย่างเต็มกำลังความรู้ความสามารถ รวมถึงวิธีการในการติดต่อสื่อสารระหว่างสมาชิกภายในองค์กรกับสมาชิกภายนอกองค์กร

ความสำคัญภาวะผู้นำเชิงพุทธที่มีต่อสังคมในยุคไทยแลนด์ 4.0 การต่อ สู้ในสงครามที่ไม่มีวันชนะ (ปัญญาพลวัตร, 2560 MGR Online)ถ้อยคำที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศในยุคนี้ที่เราได้ยินบ่อยคือ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” “ไทยแลนด์ 4.0” “ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” “ประชารัฐ” “นวตกรรม” “ก้าวข้ามกับดักรายได้ปานกลาง” “ไม่ทิ้งใครไว้เบื้องหลัง” และ “ความเหลื่อมล้ำ” นายกรัฐมนตรีและทีมงานด้านเศรษฐกิจได้พูดตอกย้ำวาทกรรมชุดนี้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งได้ใช้กลไกรัฐในทุกส่วนขับเคลื่อนการบริหารและการจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับวาทกรรมชุดนี้ เท่าที่ติดตามจากเนื้อหาสาระของไทยแลนด์ 4.0 ที่นายกรัฐมนตรีถ่ายทอดออกมาสู่สาธารณะ ผมเห็นว่ารากฐานของวิธีคิดในการพัฒนาประเทศของรัฐบาลยังคงเป็นการมอง “การพัฒนาแบบเส้นตรง” โดยมีการจำแนกขั้นตอนการพัฒนาศรษฐกิจไทยเป็น 4 ยุค ยุคแรกคือเกษตรและหัตกรรม ซึ่งถูกเรียกว่า ยุค 1.0ต่อมาเป็นยุคอุตสาหกรรมเบา เรียกว่า 2.0 ถัดจากนั้นเป็นยุคอุตสาหกรรมที่มีความซับซ้อน เรียกว่า 3.0 และ ยุคอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีระดับสูงและนวัตกรรม เรียกว่า 4.0 ตามลำดับดูเหมือนว่ารัฐบาลมีความมุ่งมั่นอย่างมากที่จะขับเคลื่อนให้ประเทศไทยพัฒนาเป็นไทยแลนด์ 4.0 โดยหวังว่าระบบเศรษฐกิจฐานเทคโนโลยีและนวตกรรมจะเป็นพลังในการสร้างรายได้ให้แก่ประเทศจนสามารถหลุดพ้นจากประเทศที่ตกอยู่ในกับดักรายได้ปานกลาง ไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง ซึ่งในท้ายที่สุดก็จะสร้างความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนแก่ประเทศต่อไป

**4. บทบาทภาวะผู้นำทางพระพุทธศาสนากับสถานการณ์ทางสังคมในปัจจุบัน**

พระพุทธศาสนากับปัญหาที่ท้าทายในปัจจุบัน ทุกศาสนาในโลกล้วนมีคำสอนให้ศาสนิกชนประพฤติตนเป็นคนดี ทั้งดีต่อสังคมและดีต่อศาสนา วิธีการทำความดีนั้นแต่ละศาสนาก็จะแตกต่างกันไปตามแต่บทบัญญัติและหลักการของศาสนานั้นๆ แต่ทุกศาสนาก็มีจุดร่วมกัน คือการให้ความสำคัญแก่จิตใจการเชื่อมั่นในความดีการเสียสละโดยให้เห็นแก่ตัวน้อยที่สุด จนไม่มีความเห็นแก่ตัวเป็นที่สุดแต่ปัจจุบันศาสนาสากลของโลก กำลังเผชิญกับปัญหาท้าทายร่วมกัน บางศาสนาเผชิญกับปัญหาท้าทายจากภายนอกบางศาสนาเผชิญกับปัญหาท้าทายจากภายใน และบางศาสนาก็เผชิญกับปัญหาท้าทายทั้งสองประการ ในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะกรณีพระพุทธศาสนาปัจจุบันทั้งในสังคมไทยและสังคมอื่นๆ ที่นับถือพระพุทธศาสนา กำลังเผชิญกับปัญหานานาประการซึ่งพอสรุปได้เป็น 3 ประเด็นคือ

Veridian E-Journal, Silpakorn University
ISSN 1906 - 3431

1). ปัญหาท้าทายที่เกิดจากภายในหน่วยงานพระพุทธศาสนา
2). ปัญหาท้าทายที่เกิดจากการรุกรานของลัทธิความเชื่อและศาสนาอื่นๆ
3). ปัญหาท้าทายที่เกิดจากระบบความเชื่อและค่านิยมตามสื่อสมัยใหม่

**4.1 ปัญหาท้าทายที่เกิดจากภายในหน่วยงานพระพุทธศาสนา**

หน่วยงานพระพุทธศาสนาคือรูปแบบบรรทัดฐานข้อปฏิบัติต่าง ๆ สถานภาพตำแหน่ง หน้าที่หรือบทบาทซึ่งผู้มีตำแหน่งในหน่วยงานจะต้องปฏิบัติ ส่วนประกอบที่สำคัญก็คือหลักคำสอนในพระไตรปิฎกของพระพุทธเจ้าและพระสาวกร่วมทั้งด้านพิธีกรรมศาสนสถาน และแนวคำสอนอื่นๆ ที่พุทธบริษัทในพระพุทธศาสนาจะพึ่งปฏิบัติต่อกันและกันทั้งพระภิกษุสามเณรภิกษุณี อุบากสกและอุบาสิกา ปัญหาท้าทายที่เกิดจากบุคลากรในพระพุทธศาสนา

สำหรับสังคมไทยการปฏิบัติที่แตกต่างกันการอธิบายพระธรรมวินัยต่างกันก็มีให้เห็นเช่นกัน เช่น การเกิดคณะธรรมยุติกนิกาย สาเหตุมาจากการปฏิบัติตามตามพระธรรมวินัยแตกต่างกันการเกิดขึ้นของสำนักสันติอโศก ที่เน้นการทานอาหารมังสวิรัติ และสำนักวัดพระธรรมกายที่สอนการฝึกสมาธิแบบกำหนดลูกแก้วและอธิบายพระนิพพานเป็นอัตตา จากกรณีดังกล่าว ทำให้เกิดการแตกแยกในพระพุทธศาสนาของเมืองไทยอย่างรุนแรง ซึ่งกระทบกระเทือนต่อศรัทธาของประชาชนอย่างมากในปัจจุบันและในอนาคต

ปัญหาการประพฤติผิดพระธรรมวินัยของพระภิกษุสามเณรเป็นปัญหาที่วิกฤตที่สุดในปัจจุบัน เพราะพระภิกษุสามเณรเป็นตัวแทนของพระรัตนตรัยความศรัทธาของประชาชนที่มีต่อพระพุทธศาสนานั้น ส่วนหนึ่งมาจากการประพฤติปฏิบัติของพระภิกษุสามเณรหากท่านเหล่านั้นประพฤติผิดต่อพระธรรมวินัยแล้ว ย่อมมีผลต่อศรัทธาของประชาชนอย่างหลีกไม่ได้ ปัญหาการประพฤติผิดพระวินัยของพระภิกษุสามเณรนั้น พอจะสรุปสาเหตุได้ดังนี้ คือ พระภิกษุสามเณรในพระพุทธศาสนาของสังคมไทยมีพื้นฐานทางครอบครัวแตกต่างกัน มีระดับการศึกษาและสติปัญญาแตกต่างกัน เหตุจูงใจในการบรรพชาและอุปสมบทแตกต่างกัน การขอบรรพชาและอุปสมบทเป็นกระบวนการที่ทำได้ง่าย ไม่มีระเบียบในการปฏิบัติเป็นมาตรฐานเดียวกันในการพิจารณาและฝึกก่อนให้การบรรพชาและอุปสมบท พระอุปัชฌาย์ ผู้มีอำนาจตามกฎหมายในการให้บรรพชาและอุปสมบท ไม่ได้อบรมสั่งสอนพระบวชใหม่ที่ตนบวชให้เท่าที่ควรมุ่งเน้นอติเรกลาภอันเกิดจากผู้บวชเป็นหลักจึงได้แต่ปริมาณไม่ได้คุณภาพตามต้องการ ควรมีมาตรการหรือมาตรฐานให้กับพระอุปัชฌาย์ทุกรูปได้นาไปเป็นแนวปฏิบัติที่ชัดเจนกว่าที่เป็นอยู่ เจ้าอาวาสที่มีหน้าดูแลอบรมสั่งสอนไม่มีเวลาอันเนื่องจากอำนาจต่างๆเบ็ดเสร็จอยู่กับเจ้าอาวาสหมดอะไรๆ ก็อยู่กับเจ้าอาวาสหมดทาให้เจ้าอาวาสไม่มีเวลาต่อการอบรมสั่งสอนเพราะภารกิจต่างๆเบียดบังเอาเวลาไปหมด สื่อมวลชนเสนอข่าวเกินความเป็นจริงโดยมุ่งขายข่าวมากกว่าจะร่วมรับผิดชอบต่อปัญหา บางทีข่าวไม่เป็นจริงอย่างที่เสนอไปแล้วแต่ไม่มีความรับผิดชอบใดๆทาให้พระภิกษุที่ดีตกเป็นจำเลยที่ถูกสังคมตัดสินผิดแล้ว โดยไม่มีโอกาสชี้แจงต่อสังคมเลย (จตุรงค์ บุณยรัตนสุนทร, 2540,:54)

**4.2 สภาพการณ์พระพุทธศาสนาในสังคมปัจจุบัน**

ในปัจจุบันมีชาวยุโรปหันมานับถือพระพุทธศาสนาเพิ่มขึ้นเรื่อยๆมีทั้งที่เป็นภิกษุ อุบาสก อุบาสิกาเช่น ที่ประเทศอังกฤษจากรายงานในวารสารทางสายกลางของพุทธสมาคมลอนดอนระบุว่ามีสมาคมองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาจัดอยู่ในประเทศอังกฤษประมาณ 30แห่งเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา นอกจากนี้ได้สร้างวัดพุทธประทีปซึ่งถือเป็นวัดแรกของไทยในยุโรปมีชาวพุทธไทยและชาติอื่นๆ มาประกอบกิจกรรมภายในวัดอยู่เสมอในระยะต่อมาก็มีการสร้างวัดต่างๆเพิ่มขึ้นรวมทั้งหมด 8 วัด ที่ประเทศเยอรมัน ในปัจจุบัน ชาวเยอรมันได้นับถือพระพุทธศาสนาในส่วนของเนื้อหาโดยเฉพาะด้านปรัชญาพุทธปฏิบัติวิปัสนากรรมฐาน มากกว่าสนใจในด้านรูปแบบและพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาเขาเข้าถึงพระพุทธศาสนาด้วยสติปัญญาของเขาเอง แม้จะไม่ปรากฏวัดวาอารามทางพระพุทธศาสนามากมายก็ตาม แต่ก็มีชาวเยอรมันไม่น้อยที่นับถือพระพุทธศาสนาจากหลักธรรมคาสั่งสอนเป็นต้นประเทศอื่นๆ ในยุโรปก็มีการเปิดรับพระพุทธศาสนามากขึ้น

ปัจจุบันพระพุทธศาสนากระจายอยู่ทั่วทวีปยุโรปเกือบทุกประเทศ โดยนับจำนวนประเทศชาวพุทธที่ได้รับเชิญมาประชุมชาวพุทธนานาชาติ เมื่อ เดือนพฤษภาคม 2549 ที่ผ่านมามีถึง 18 ประเทศ ได้แก่ เดนมาร์ก (Denmark) ฟินแลนด์(Finland)ไอซ์แลนด์ (Iceland)รัสเซีย(Russia)สวีเดน(Sweden)อังกฤษ (U.K.) เยอรมัน (Germany) ฝรั่งเศส(France)เนเธอร์แลนด์(Netherlands) เบลเยี่ยม (Belgium) ออสเตรีย (Austria) สวิสเซอร์แลนด์(Switzerland)กรอเอเชีย (Croatia) โรมาเนีย(Romania)อิตาลี(Italy) สเปน(Spain) ตากิกิสถาน (Tagigistan)ยูเครน(Ukraine)

พระพุทธศาสนาแบบไทยได้พัฒนาขึ้นในประเทศตะวันตกและมีความมั่นคงเข้มแข็งหลากหลายขึ้นเรื่อย จากมุมมองของพระสงฆ์ที่เดินทางไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุโรปให้ทัศนะว่า “อังกฤษเหมาะที่จะเป็นศูนย์กลางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กว้างไกลไปในตะวันตกได้ ด้วยอาศัยปัจจัยหลายประการโดยประเทศอังกฤษเป็นประเทศที่ไม่ใหญ่โตมากนักการติดต่อคมนาคมกับประเทศอื่นๆแถบยุโรปและอเมริกาสะดวก เรื่องของพระพุทธศาสนาก็ไม่ใช่ของใหม่ทีเดียวสำหรับประเทศอังกฤษและยังเป็นที่ยอมรับในหมู่ปัญญาชนว่าพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่มีเหตุผลน่ารับฟัง มีคำสอนที่ละเอียดลึกซึ้งประกอบกับในปัจจุบันการทำสมาธิหรือ Meditation ได้รับความสนใจจากคนทุกระดับในสังคมเพราะเห็นว่าอย่างน้อย ก็เป็นวิธีผ่อนคลายความตึงเครียดซึ่งมักเป็นปัญหาของคนในสังคมที่เจริญในด้านวัตถุแล้วแต่ละเลยทางด้านการพัฒนาจิตใจ อนึ่งในปัจจุบันชาวตะวันตก กำลังมีความวิตกกังวลอย่างมากเกี่ยวกับเรื่องสภาพความเสื่อมโทรมของธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และมีความรู้สึกซาบซึ้งประทับใจในหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา ซึ่งเน้นการดำเนินชีวิตให้กลมกลืนกับธรรมชาติให้มีความเมตตากรุณาต่อสรรพสัตว์ทั้งหลายหลายคนจึงเห็นว่า พระพุทธศาสนาเข้าได้ดีกับอุดมการณ์ของคนที่มีความเป็นห่วงต่อสถานการณ์ของโลกปัจจุบัน” กลุ่มสมาคมสมถะในประเทศอังกฤษรายงานว่า “การสอนสมาธิแนวดั้งเดิมของไทยคืออานาปานสติ สมถะและวิปัสสนาที่ลอนดอนได้รับความนิยมมากปี พ.ศ.2548 มีการเปิดสอนปฏิบัติสมาธิตามที่ต่างๆ กว่า 20 แห่งทั่วประเทศอังกฤษและยังมีที่เวลส์แคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกาด้วย.” นอกจากนี้สาขาของสมาคมที่แคมบริจลอนดอนและแมนเชสเตอร์ มีความสัมพันธ์อย่างเหนียวแน่นกับแนวทางปฏิบัติทางพระพุทธศาสนาแบบไทยมาเป็นเวลาหลายปี โดยมีสมาชิกหลายท่านเดินทางไปเมืองไทยเพื่อปฏิบัติกรรมฐานให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้นเป็นระยะในทานองนี้ ความสัมพันธ์ที่มีอยู่แล้วก็จะแน่นแฟ้นยิ่งขึ้นและทำให้ความสัมพันธ์

ใหม่พัฒนาต่อไป จากหลักฐานดังกล่าวสะท้อนให้ เห็นว่าพระพุทธศาสนาทั้งฝ่ายเถรวาทและฝ่ายมหายาน ที่แผ่ขยายไปในทวีปยุโรปมีพัฒนาการ และได้รับการตอบรับที่ดีชาวยุโรปให้ความสนใจพระพุทธศาสนาในด้านเนื้อหาเพื่อนามาใช้ในการดำเนินชีวิต ประยุกต์ใช้ในด้านฝึกปฏิบัติอบรมพัฒนาจิตปัญญา และหลักการทางพุทธศาสนาก็เข้าได้ดีกับวัฒนธรรมแสวงปัญญาของชาวยุโรปเพราะหลักการพุทธเน้นการใช้เหตุผล ให้อิสระทางความคิดไม่ผูกขาดทางความคิด ดังนั้น แม้ศาสนาพุทธจะเป็นสิ่งใหม่สำหรับชาวยุโรป ยังไม่เป็นที่แพร่หลายขยายวงกว้างทางสังคม แต่ก็ค่อนข้างเข้ากันได้กับภูมิปัญญาแบบฝรั่ง มีคุณค่าต่อชีวิตปัจเจกบุคคลและสิ่งแวดล้อม จึงอาจกล่าวได้ว่าสภาพการณ์ปัจจุบันของศาสนาพุทธในยุโรป เป็นช่วงของการเริ่มต้นที่ได้รับการยอมรับและมั่นคง การไม่ได้รับปฏิเสธและต่อต้านนับเป็นโอกาสที่ดีของพระพุทธศาสนาที่จะเติบโตในแผ่นดินยุโรปต่อไป

**4.3 ผลกระทบต่อสังคมไทย**

ภาวะผู้นำที่มีผลกระทบต่อสังคมไทยได้หลายแง่มุม เช่น 1) ในแง่ของปัจเจกบุคคล คนไทยย่อมประสบกับความไม่เชื่อมั่นในสถานะของประเทศ ไม่ไว้ใจในข้าราชการและนักการเมือง ในการบริหารของคณะรัฐบาลและความมั่นคงของประเทศ 2) ในแง่ของสังคม มุมมองโดยรวมของสังคมไทยย่อมไม่เป็นที่ไว้วางใจของชาวต่างชาติเท่าที่ควร ความเชื่อมั่นในรัฐบาลโดยรวมก็ลดลงตามลำดับ 3) ในแง่ของเศรษฐกิจ การบริหารด้านนโยบายของรัฐบาลเป็นผลโดยตรงด้านเศรษฐกิจของประเทศ หากรัฐบาลวางแนวนโยบายผิดพลาด ต่างชาติขาดความเชื่อมั่นในรัฐบาล ย่อมเกิดเป็นวิกฤติเศรษฐกิจตามมาอย่างแน่นอน 4) ในแง่ของศาสนา ปัจจุบันกำลังเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างศาสนา อันเกิดจากการพยายามแทรกแซงกิจการพระพุทธศาสนาและพยายามลบล้างความเป็นพุทธศาสนาในหน่วยงานนั้นๆ ที่นักการเมืองบางคนเป็นรัฐมนตรี ดังที่เป็นข่าวในปัจจุบัน

**4.4 หลักของการพออยู่พอกินในพระพุทธศาสนา**

ปรัชญา แนวคิด เรื่องพอเพียง พออยู่ พอกิน ไว้เป็นแนวทางดำเนินชีวิต ดังจะเห็นได้ว่าปรัชญาหลักของเศรษฐกิจพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนั้น ได้น้อมนำเอาหลักธรรมแห่งพระพุทธศาสนามาใช้เป็นรากฐานสำคัญ ในการดำเนินการให้ประสานกลมกลืนกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวไทย ซึ่งมีพื้นฐานและรากเหง้ามาจากพระพุทธธรรมในพระพุทธศาสนาอยู่แล้ว ดังเช่นหลักของการเดินสายกลาง ซึ่งพุทธศาสนิกชนชาวไทยควรจะมีอยู่ประจำใจในชีวิต หลักมัชฌิมาปฏิปทาในระดับโลกียธรรม คือ ความพอดี และความรู้จักพอในทุกสิ่งทุกอย่างของชีวิต การลดละและเลิกความโลภตามกระแส “วัฒนธรรมการบริโภคที่ไร้สาระและเน้นวัตถุนิยมนั้น จะเป็นภูมิคุ้มกันความหายนะของชีวิตและเศรษฐกิจสังคมของชาติได้ “การมัธยัสถ์อดออมและรู้จักซึ่งคุณค่าแท้และคุณค่าเทียมของปัจจัยในการดำรงชีวิต การรู้รักสามัคคี ไม่เอารัดเอาเปรียบ ไม่ทำลายเบียดเบียนซึ่งกันและกัน การให้การมีเมตตา การสงเคราะห์ช่วยเหลือและประสานประโยชน์กันจะเป็นปราการที่เข้มแข็งในการที่จะไม่ให้หลุดเข้าไปในห้วงแห่งความเชี่ยวกรากของลัทธิทุนนิยม และบริโภคนิยมอันเป็นภัยร้ายแรงของชีวิตสังคมและประเทศชาติ (มนูญ มุขประดิษฐ์, 2541:5)

**5. บทบาทภาวะผู้นำเชิงพุทธที่ดียุคไทยแลนด์ 4.0**

เนื่องจากเป็นยุคของการบริหารจัดการคนให้ดูแลคน เป็นเรื่องของความเชื่อในความเป็นมนุษย์ และคุณค่าที่มีอยู่ในตัวทุกคน (Human Being) นั่นเพราะ 4.0 คือ ยุคของนวัตกรรมและโลกที่ทันสมัยในการประยุกต์ Digital Life ผนวกกับนวัตกรรมอันทรงคุณค่า ที่แต่ละองค์กรต้องสร้างมาเพื่อให้มีลักษณะเฉพาะและแตกต่างอย่างยั่งยืนด้วยเหตุนี้ จึงทำให้คุณสมบัติของผู้นำเปลี่ยนไป เพราะเป็นเรื่องที่กลับมาใกล้ตัวมาก

ดังมีนักปราชญ์ทางพระพุทธศาสนาได้กล่าวอ้างไว้ว่า(พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต,2554:17) พระพุทธเจ้าเคยตรัสว่า พระองค์จะปรินิพานต่อเมื่อพุทธบริษัท 4 คือ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ทั้งหลายทั้งปวง คือพระภิกษุ ทั้งเถระ ทั้งมัชฌิมะ ทั้งนวกะ ภิกษุณีก็เช่นเดียวกันพร้อมทั้งอุบาสก อุบาสิกา ทั้งที่ถือพรหมจรรย์ และที่เป็นผู้ครองเรือนทั้งหมดต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติที่จะรักษาพระศาสนาไว้ คือ

1) ต้องเป็นผู้มีความรู้ เข้าใจหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าได้ดี และประพฤติปฏิบัติได้ถูกต้องตามคำสอน

2) นอกจากรู้เข้าใจเอง และปฏิบัติได้ดีแล้ว ยังสามารถบอกกล่าวแนะนำสั่งสอนผู้อื่นได้ด้วย

3) เมื่อมีปรับวาทเกิดขึ้น คือ คำจ้วงจาบสอนคลาดเคลื่อนผิดเพี้ยนจากพระธรรมวินัย ก็สามารถชี้แจงแก้ไขได้ด้วยตอนที่พระองค์จะปรินิพพานนั้น มารก็มากราบทูลว่าเวลานี้พุทธบริษัท

4) มีคุณสมบัติพร้อมอย่างที่พระองค์ได้ตรัสเหมือนกับเป็นเงื่อนไขไว้แล้ว พระพุทธเจ้าทรงพิจารณาเห็นว่าเป็นอย่างนั้นจึงทรงรับที่จะปรินิพพาน โดยทรงปลงพระชนมายุสังขารพุทธดำรัสนี้ ก็เหมือนกับว่าพระพุทธเจ้าทรงฝากพระพุทธศาสนาไว้กับพุทธบริษัททั้ง 4 แต่ต้องมองให้ตลอดด้วยว่า

ทรงฝากพระพุทธศาสนาไว้กับพุทธบริษัทที่เป็นอย่างไรชาวพุทธจะเป็นผู้มีคุณสมบัติถูกต้องที่จรรโลงพระศาสนาไว้ก็เริ่มด้วยมีคัมภีร์ที่จะให้เรียนรู้เข้าใจพระธรรมวินัยอันเป็นของ

แท้ก่อนเป็นอันว่า ในแง่นี้พระไตรปิฎกก็เป็นหลักของพุทธบริษัทต้องอยู่คู่กับพุทธบริษัท โดยเป็นฐานให้แก่พุทธบริษัทซึ่งจะทำให้ชาวพุทธเป็นผู้มีคุณสมบัติที่จะรักษาพระศาสนาไว้ได้สองฝ่ายนี้ คือ ตัวคนที่จะรักษาพระศาสนากับตัวพระศาสนาที่จะต้องรักษา ต้องอาศัยซึ่งกันและกันพระศาสนาจะดำรงอยู่และจะเกิดผลประโยชน์ ก็ต้องมาปรากฏที่ตัวพุทธบริษัท 4 ต้องอาศัยพุทธบริษัท 4 เป็นที่รักษาไว้ พร้อมกันนั้นในเวลาเดียวกัน พุทธบริษัท 4 จะมีความหมายเป็นพุทธบริษัทขึ้นมาได้และจะได้ประโยชน์จากพระพุทธศาสนาก็เพราะมีธรรมวินัยที่รักษาไว้ในพระไตรปิฎกเป็นหลักอยู่ (พระพรหมคุณาภรณ์, 2554:8)

**6. สรุป**

ภาวะผู้นำการจัดการเชิงพุทธที่มีต่อสังคมในยุคไทยแลนด์ 4.0 นั้นจำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนากับการพัฒนาไทยแลนด์ 4.0 ประเทศไทย 4.0 หรือ Thailand 4.0 นับเป็นกระแสที่ได้รับการกล่าวถึงและวิเคราะห์ในแง่มุมต่างๆ อย่างมากมาย ทั้งนี้คงเนื่องมาจากเป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบายของรัฐบาล ที่จะขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่เป้าหมาย “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายที่จะเปลี่ยนเศรษฐกิจแบบเดิม ไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม เมื่อมองถึงพัฒนาการของสังคมไทยผ่านความเป็นประเทศไทย ตั้งแต่ 1.0, 2.0 และ 3.0 ซึ่งถูกกำหนดแนวทางการพัฒนาด้วย แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมาตั้งแต่

พ.ศ.2504 มาถึงยุค 4.0 ต้องเข้าใจในความต่างของคนและศรัทธาในคุณค่าความแตกต่างของแต่ละคน ต้องฟังเก่งและฟังด้วยหัวใจ ต้องฝึกฝนคนเป็น และโค้ชคนได้ ต้องมีทักษะของการอำนวยการเรียนรู้ในเรื่องพระพุทธศาสนากับสถานการณ์ปัจจุบัน ในหน่วยงานพระพุทธศาสนาสภาพการณ์ปัจจุบันการเผยแผ่และการนับถือพระพุทธศาสนาทั้งเอเชียและยุโรป กระบวนทัศน์ในแก้ปัญหาวิกฤติการเมือง เศรษฐกิจ สังคมสิ่งแวดล้อมและผลกระทบต่อสังคมไทยพระพุทธศาสนาสามารถแก้ปัญหาทางการเมือง ปัญหาด้านเศรษฐกิจและผลกระทบต่อสังคมไทย ของการพออยู่พอกินได้มากทีเดียว

ภาวะผู้นำเชิงพุทธยุคไทยแลนด ๔.๐ นั้น ผู้นำจำเป นต องมีหลักพุทธธรรม ในการบริหารกัลยาณมิตรในการบริหาร ผูบริหารจะต้องเปนผู้ที่นั่งในใจ ของผูใต บังคับบัญชา อยางสงางาม โดยประยุกตใชกับทักษะการบริหารในยุคนี้ เพื่อการบริหารองคกรอยางเปนเลิศตอไป ซึ่งในประเด็นที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงพุทธไทยแลนด 4.0 มองเห็นประเด็นที่สามารถพัฒนาภาวะผู้นำได้หลายทางด้วยกันอาทิเช่น 1) ภาวะผู้นำ ต องยอมรับการเปลี่ยนแปลงของตนเอง 2) ภาวะผู้นำตองเขาใจ นโยบายรัฐบาลในการพัฒนาทุกด้าน 3) ภาวะผู้นำตองเรียนรู้หลักศาสนาหรือพุทธธรรมแล้วต้องปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ 4) ภาวะผู้นำต องสร างวิสัยทัศนให ก าวทันการ เปลี่ยนของกระแสคานิยมที่ดีของโลก (วารสารครุศาสตรปริทรรศน, 2560:25 )

ดังนั้น คุณสมบัติของภาวะผู้นำในยุคไทยแลนด์ 4.0 ตองเปดใจให กวางเรียนรู้ที่จะปลดปลอยจุดแข็งของคน และเสียสละเพื่อสวนรวม ซึ่งในทางพุทธศาสนานั้นมองภาวะผู้นำในยุคไทยแลนด 4.0 เปนคุณลักษณะของผู้นำที่นำพาองคกรใหประสบผลสำเร็จดวยหลักพุทธธรรมที่เรียกวา สังคหวัตถุ 4 ไดแก ทาน การให ปยวาจา พูดจาออนหวาน อัตถจริยา บำเพ็ญ ประโยชน และสมานัตตตา ทำตนเสมอ ต นเสมอปลาย จึงเปนอีกทางเลือกสำคัญของการบริหารองคกรให ประสบผลสำเร็จ

**เอกสารอ้างอิง**

**ภาษาไทย**

ถวิล อรัญเวศรอง(2554) “**ประวัติและประสบการณ์ทางการบริหาร**”,.

บรรจง โสดาดี ,(2543)**พระพุทธศาสนาในยุโรป-อเมริกา**,

วรภัทร ภู่เจริญ และ วิศิษฐ์ วังวิญญู(2552), “**เรื่องผู้นำในบทบาทกระบวนหรือ Facilitator**”, .

นราวิทย์ นาควิเวก**,** (2558),**CEO** บริษัทเอ็กเซลเลนท์ พีเพิล จำกัด, **Strategic Partner & Consultant**, บริษัท พีเพิลแวลู่ร์ จำกัด,เรียบเรียงโดย Smart SME,

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต) **(2558)**, จากหนังสือ "**พระไตรปิฎก สิ่งที่ชาวพุทธต้องรู้**",

พระครูสิริจันทนิวิฐ, (2549) **ภาวะผู้นำเชิงพุทธ**, กรุงเทพมหานคร : นิติธรรมการพิมพ์, .

**พระครูสังฆรักษ์วีระศักดิ์ จนฺทวโส รถจันทร์วงษ์ ,วาระสารครุศาสตร์ปริทรรศน์,ปีที่5 ฉบับที่1,.**

ธนภณ สมหวัง Cr.ผศ. สำนักวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยศรีปทุม “**พระพุทธศาสนากับการพัฒนาไทยแลนด์ 4.0**” .

**ภาษาต่างประเทศ**

Beach, Dales, **Personnel :( 1980) The Management of People at Work**, 4th ed., (New York: Macmillan Publishing,.

Cook, Curtis W. & Hunsaker, Philip L.,(2001) **Management and Organization Behavior**, 3rd ed., (New Jersey: McGraw-Hill,.

Griffin, Ricky W., (1999)Management, 6th ed., (**Boston, MA: Houghton Mifflin Company**,.

**สื่ออิเลคทรอนิกส์**

http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/641259

http://www.drborworn.com/articledetail.asp?id=16223

http://www.libarts.up.ac.th/v2/img/Thailand-4.0.pdf เผยแพร่: 21 ก.ค. 2560 13:17:00 โดย: MGR Online**"ปัญญาพลวัตร"**